

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

јули 2014 година

Скопје, септември 2014

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

јули 2014 година

- Индустриското производство во јули 2014 година во споредба со јули 2013 година забележа раст од 5,9%;
- Стапката на инфлација на годишна основа изнесува 0,3%, додека на месечна основа забележа раст од 0,2%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари-јули 2014 година забележа пад од 0,1%;
- Извозот во периодот јануари - јули 2014 година забележа раст од 12,9%, додека увозот забележа раст од 7,9%, што резултираше со намалување на трговскиот дефицит за 5,3% во однос на истиот период од 2013 година;
- Во периодот јануари- јули 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа раст од 0,8%, а вкупните расходи раст од 1,9%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 15.439 милиони денари (3,1% од БДП), а дефицитот на Централниот буџет 13.375 милиони денари (2,7% од БДП);
- Раст на вкупните кредити кон приватниот сектор од 8,4% на годишна основа и на вкупниот депозитен потенцијал на банките од 8,1%.

1. Реален сектор

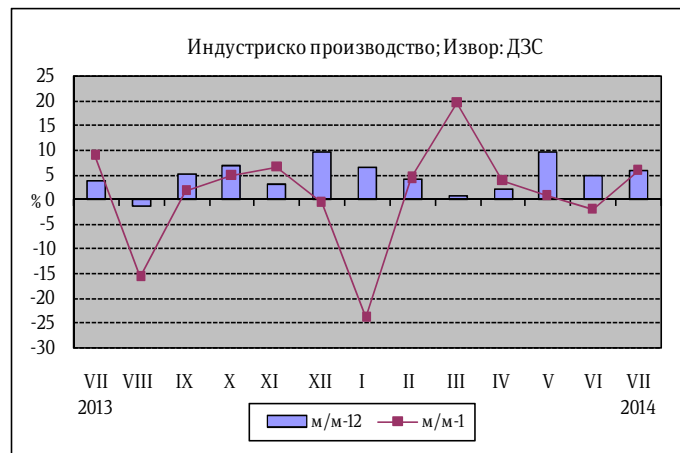
Индустриско производство

Во јули 2014 година индустриското производство забележа раст од 5,9% во споредба со јули 2013 година. Анализирано по сектори, секторот Преработувачка индустрија забележа раст на производството од 10,4%. Секторот Рударство и вадење камен забележа пад од 12% како резултат на падот во гранките Вадење руди на метал од 15,5%, Вадење јаглен и лигнит од 12,3% и Вадење други руди и камен од 4,1%. Секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа пад од 7,6%.

Индустриско производство (во %) - јули 2014 година			
	м/м-12	м/м-1	I-VII 2014 I-VII 2013
Вкупно	5.9	5.9	4.7
Рударство и вадење камен	-12	-0.7	-1.5
Преработувачка индустрија	10.4	4.2	10.3
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	-7.6	34.5	-19.6

Извор: ДЗС

Во рамките на Преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 13 од 23 гранки, кои сочинуваат 56,26% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство, раст е забележан во гранката Производство на прехранбени производи од 31%, додека кај гранката Производството на облека од 3,7%. Висок раст е остварен и кај следните гранки: Производство на електрична опрема од 42,5%, Производство на фабрикувани метални производи, освен машини и опрема од 27,1%, Производство на метали од 16,3% и Производство на хартија и производи од хартија од 10,4%. Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во јули 2014 година има гранката Производство на прехранбени производи (4 п.п.), а најголем негативен придонес има гранката Производство на основни фармацевтски производи и фармацевтски препарати (-0,9 п.п.).

Индустриското производство во јули 2014 година во однос на јуни 2014 година забележа раст од 5,9%. Секторската анализа укажува дека раст е забележан во секторите Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 34,5% и Преработувачка индустрија од 4,2%, додека пад е забележан во секторот Рударство и вадење камен од 0,7%.

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари - јули 2014 година во однос на истиот период од 2013 година забележа раст од 4,7%. Раст е забележан единствено во секторот Преработувачка индустрија и

тоа од 10,3%, додека секторите Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација и Рударство и вадење камен забележаа пад од 19,6% односно 1,5%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во јули 2014 година во однос на јули 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 47,6%, Интермедијарни производи, освен енергија од 5,5% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 5,2%, додека пад е забележан кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка од 9,2% и Енергија од 8,8%.

На месечно ниво, податоците за индустриското производство по наменски групи во јули 2014 година покажуваат зголемување кај групите: Енергија од 26,4%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 8,8% и Интермедијарни производи, освен енергија од 5,8%. Пад е забележан кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка од 20,3% и Капитални производи од 15,4%.

На кумулативна основа, во периодот јануари – јули 2014 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 42,5%, Интермедијарни производи, освен енергија од 8,2%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 3,8% и Трајни производи за широка потрошувачка од 0,3%. Пад од 15,1% е забележан кај групата Енергија.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во јули 2014 година е поповолна во однос на претходниот месец, а непроменета во однос на јули 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е поповолна во однос на претходниот месец и во однос на јули 2013 година. Во јули 2014 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е поповолна во однос на јуни 2014 година, а понеповолна во однос на јули 2013 година. Во јули 2014

година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се поповолни во однос на претходниот месец и во однос на јули 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во јули 2014 година за наредните три месеци се поповолни во однос на минатиот месец, а понеповолни во однос на јули 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во јули 2014 година изнесува 61,6%, што претставува зголемување во однос на претходниот месец кога

изнесуваше 61,2%. Споредено со јули 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 2,1п.п..

Во јули 2014 година залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е поповолна во споредба со претходниот месец и во споредба со јули 2013 година. Според оценката на раководителите, во наредниот тримесечен период се очекува зголемување на просечните набавни цени на инпутите и продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во јули 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 22,2%, недоволната домашна побарувачка со 18,5%, недостигот на квалификувана работна сила со 15,4%, неизвесното економско окружување со 9,2% и финансиските проблеми со 8,9%.

Како ограничувачки фактори во јули 2014 година во однос на јуни 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на суровини, недоволната домашна побарувачка, недоволната странска побарувачка и нејасните економски закони, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на опрема, недостигот на квалификувана работна сила, конкурентниот извоз, финансиските проблеми и неизвесното економско окружување.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во јули 2014 година во однос на јули 2013 година забележа раст од 6,3%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторот Преработувачка индустрија за 7,8%, додека намалување има во секторите Рударство и вадење камен за 3% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација за 1,9%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во јули 2014 година во однос на јули 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 96,9%, Трајни производи за широка потрошувачка за 6,3% и Интермедијарни производи, освен енергија за 4,8%, додека кај групата Енергија има пад од 5,1%. Бројот на работниците во групата Нетрајни производи за широка потрошувачка остана непроменет.

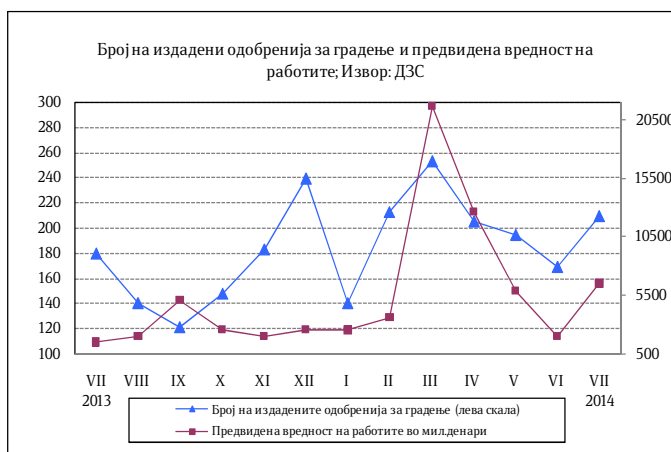
Индексот на бројот на работниците во индустријата во периодот јануари – јули 2014 година во однос на периодот јануари – јули 2013 година изнесува 6,9%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

Во јули 2014 година беа издадени 209 одобренија за градба, што претставува зголемување од 16,8% во однос на истиот месец од претходната година.

Вкупниот број издадени одобренија за градење е зголемен за 23,7% во однос на јуни 2014 година, кога беа издадени 169 одобренија.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во јули изнесува 6.453 милиони денари што е за речиси 4,4 пати повеќе во однос на јули 2013 година. Во однос на јуни 2014 година, вредноста на објектите бележи зголемување за 3,3 пати.

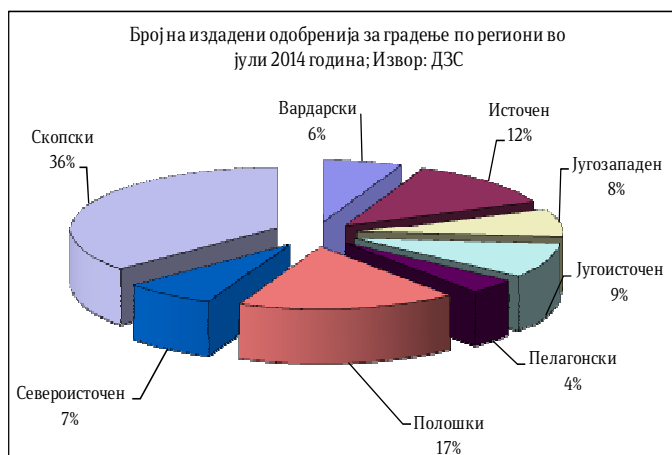

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 146 (или 69,9%) се наменети за објекти од високоградба, 24 (или 11,4%) за објекти од нискоградба и 39 (или 18,7%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 209 издадени одобренија за градба, за 141 (или 67,5%) објект како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 68 објекти (или 32,5%) инвеститори се деловни субјекти.

Во јули 2014 година предвидена е изградба на 314 стана, со вкупна корисна површина од 29.573м². Бројот на предвидени станови за изградба е намален за 3,1% во однос на истиот месец од 2013 година, а зголемен за 7,5% во однос на јуни 2014 година.

Анализирано по региони, во јули 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 76, од кои 53 за инвеститори – физички лица и 23 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Пелагонискиот регион, вкупно 8, од кои 7 одобренија се издадени за инвеститори – физички лица и 1 за инвеститори – деловни субјекти.

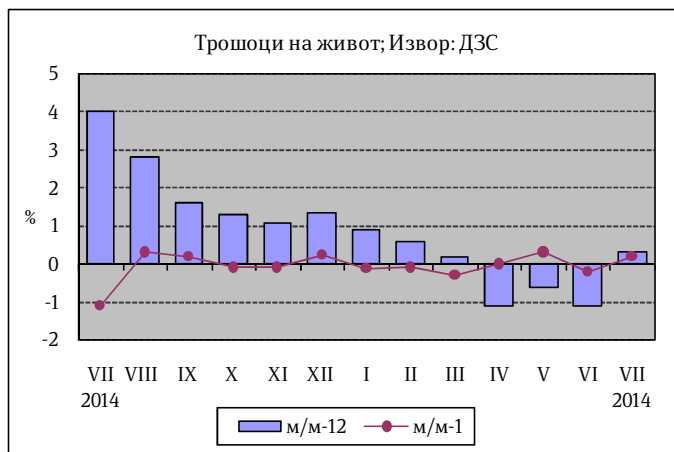

Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари – јули 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 473, од кои 262 одобренија се за инвеститори – физички лица, а 211 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Североисточниот регион, односно 75, од кои 51 се за инвеститори – физички лица, а 24 за инвеститори – деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во јули 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува 0,3%, со што престана трендот на негативна инфлација од периодот април-јуни 2014 година. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари-јули 2014 година изнесува -0,1%, што е значително помалку од истиот период од претходната година кога изнесувала 3,6%.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад од 1,5%. Највисок годишен раст на цените во јули е регистриран во категоријата Здравје од 10,9%. Раст на цените е забележан и во категориите:

Алкохолни пијалаци и тутун од 4,1%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 3,1%, Транспорт од 2,3%, Останати стоки и услуги од 1,6%, Облека и обувки од 1,4% и Образование од 0,2%. Намалување на цените е забележано во категориите: Рекреација и култура од 5,3%, Комуникации од 3,4%, Мебел, покуќнина и одржување покуќнина од 2,2% и Ресторани и хотели од 1,1%.

На месечна основа, инфлацијата во јули 2014 година забележа раст од 0,2%. Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележаа пад од 0,9%, што се должи на намалувањето на цените на храната за 0,8%. Месечен раст на цените е регистриран во категориите: Алкохолни пијалаци и тутун од 3,7%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 2%, Транспорт од 1,2%, Здравје од 0,6%, Ресторани и хотели од 0,4%, Рекреација и култура и Останати стоки и услуги од по 0,1%. Пад на цените на месечно ниво е регистриран во категориите: Облека и обувки и Мебел, покуќнина и одржување покуќнина од по 0,3%. Цените останаа непроменети во категориите Комуникации и Образование.

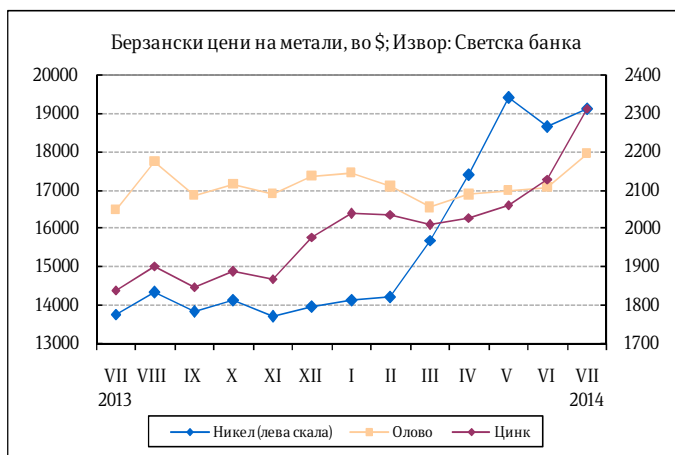
Цените на мало во јули 2014 година во однос на јули 2013 година останаа непроменети. Споредено со претходниот месец, цените на мало се повисоки за 0,6%. Просечниот раст на цените на мало во првите седум месеци од 2014 година изнесува -0,5%.

Берзански цени

Во јули 2014 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од 4,4% во однос на претходниот месец и изнесуваше 107 долари за барел. Споредено со јули 2013 година, цената на нафтата е пониска за 0,7%. Цената на природниот гас во јули се намали за 8,6% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во јули 2014 година се тргуваше со просечна цена од 19.118 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од 2,6%. Споредено со јули 2013 година цената на никелот е

повисока за 39%. Во рамки на основните метали, во јули се забележува месечно зголемување на цената на цинкот од 8,6%, алуминиумот од 5,9%, бакарот од 4,3% и оловото од 4,1%, додека цената на калајот се намали за 1,5%. Цената на железната руда во јули забележа месечен раст од 3,2%. Благородните метали во јули забележаа месечно зголемување на цената, односно цената на среброто се зголеми за 5,2%, на платината за 2,7% и на златото за 2,5%.

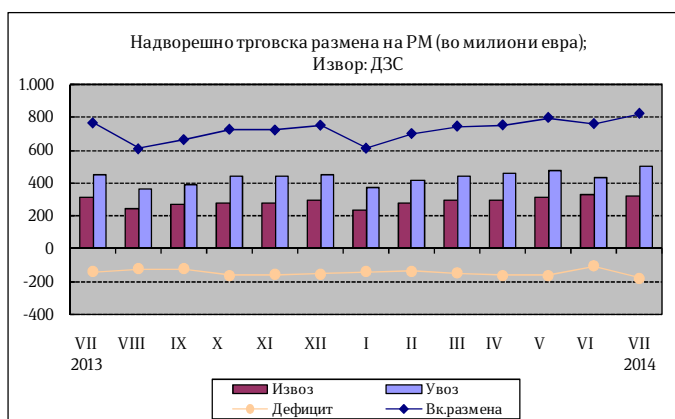
Во јули 2014 година цената на пченицата на светските берзи се намали за 8,5% на месечна основа, а пченката регистрираше пад на цената од 9,7%. Цената на јагнешкото месо во јули забележа месечен пад од 1,5%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во првите седум месеци од 2014 година изнесува 5.180,0 милиони евра, што претставува зголемување за 9,9% во однос на истиот период од 2013 година.

Извоз

Во периодот јануари - јули 2014 година физичкиот обем на извозот се зголемил за 1,3% во однос на периодот јануари - јули 2013 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 2072,9 милиони евра и бележи раст од 12,9% (236,1 милиони евра) во однос на периодот јануари - јули 2013 година.

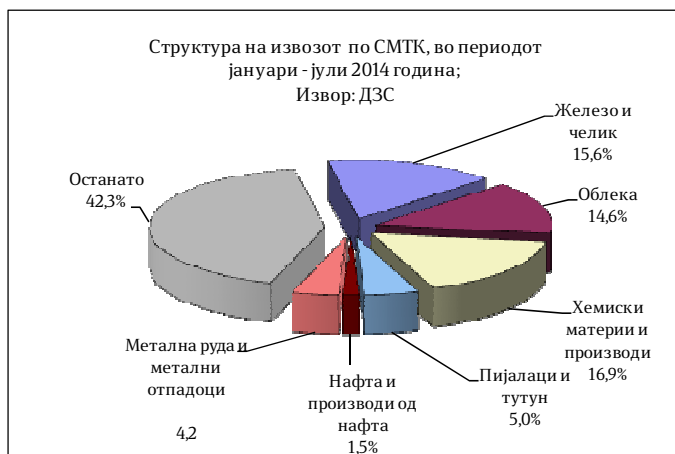

Во јули 2014 година вредноста на извезените стоки изнесува 320,2 милиони евра и бележи раст од 2,7% (8,3 милиони евра) во однос на јули минатата година. Анализирани на месечно ниво, во јули 2014 година извозот бележи поместување надолу од 2,0 (6,6 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во јули 2014 година бележи месечен пад од 3,6%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (1,6 п.п.) врз извозот овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - јули од 2014 година се: хемиски материји и производи 16,9%, железо и челик со 15,6%, облека 14,6%, метална руда и отпадоци од метал 4,2%, пијалаци и тутун 5,0% и нафта и производи од нафта 1,5%. Овие шест групи производи сочинуваат 42,3% од вкупниот извоз на државата.

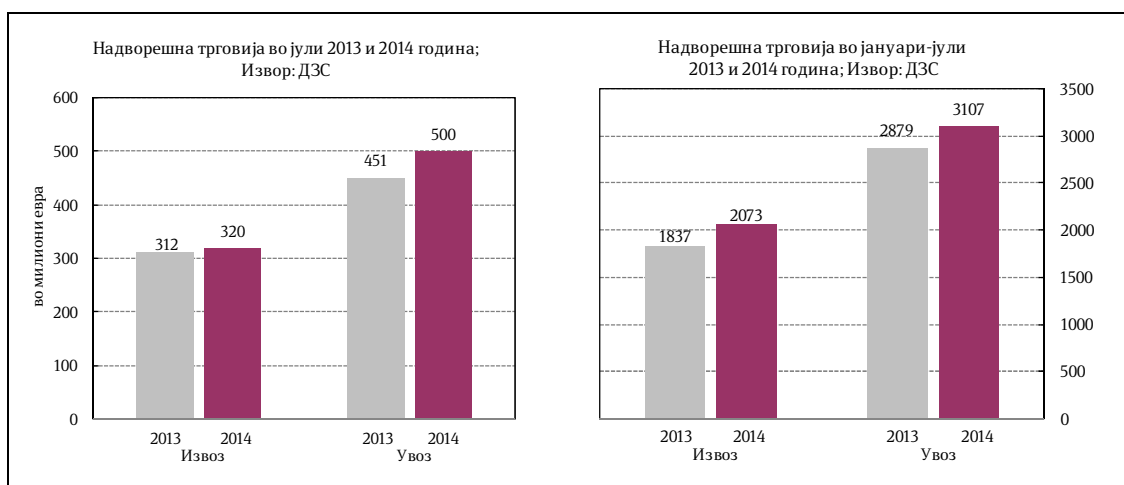

Во првите седум месеци од 2014 година, гледано по економска намена, најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (49,4%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (21,0%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,4%), храна и пијалаци (9,1%), транспортна опрема (6,6%) и горива и мазива (1,3%).

Извоз на железо и челик *)				
	I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	346,5	346,3	-0,1	0,0
Мил. ЕУР	350,4	323,0	-27,5	-7,8
Мил. \$	459,3	441,1	-18,2	-4,0

Увоз на железо и челик*)				
	I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	348,2	290,4	-57,8	-16,6
Мил. ЕУР	171,9	143,8	-28,2	-16,4
Мил. \$	225,8	196,7	-29,1	-12,9

*)Претходни податоци

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови спроводници за палење и други сетови спроводници за возила, воздухоплови или бродови; тутун; феросилициум; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; иницијатори на реакција, забрзувачи на реакција и каталитички препарати;

моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; машки кошули од памук; руди на олово и концентрати; и друго.

Увоз

Увезените количини стоки во периодот јануари - јули 2014 година се зголемени за 3,1% во однос на периодот јануари - јули од претходната година, а нивната вредност изнесува 3107,0 милиони евра, што претставува зголемување за 7,9% (228,4 милиони евра) во однос на истиот период од 2013 година.

Во јули 2014 година вредноста на увезените стоки изнесува 499,9 милиони евра, што претставува зголемување од 10,8% (48,9 милиони евра) во однос на јули минатата година. Анализирани на месечно ниво, во јули 2014 година увозот бележи пад од 15,7% (67,9 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на увозот во јули 2014 година бележи месечен раст од 5,7%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (10,0 п.п.) врз увозот овој месец.

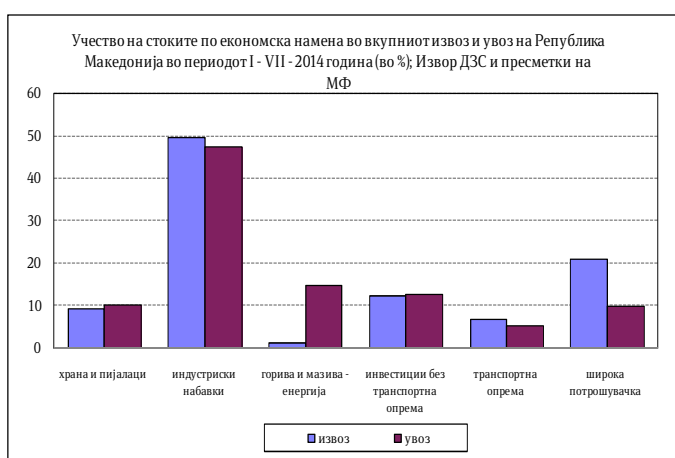
Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 T	90,4	70,3	-20,1	-22,2	.000 T	527,0	560,3	33,2	6,3
Мил. ЕУР	45,3	30,2	-15,1	-33,4	Мил. ЕУР	319,5	314,7	-4,9	-1,5
Мил. \$	59,4	41,2	-18,2	-30,6	Мил. \$	418,7	430,4	11,7	2,8

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари - јули 2014 година, покрај обоените метали отпаѓа на: нафта; предиво, ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила; и друго.

Гледано по економска намена, во периодот јануари - јули 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (47,3%), потоа следуваат горива и мазива (14,8%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,7%), храна и пијалаци (10,1%), стоки за широка потрошувачка (10,0%) и транспортна опрема (5,1%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка

употреба; руди на никел и концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; лекови приготвени во одмерени дози;

масла за ложење со содржина на сулфур по маса што надминува 0,1%, но не надминува 1%; топло валани производи со дебелина помала од 3мм; нафтени гасови и други гасовити јагленоводороди; и друго.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%		I - VII - 2013	I - VII - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	4,0	7,5	3,5	86,1	.000 Т	18,3	18,6	0,3	1,7
Мил. ЕУР	265,4	350,9	85,5	32,2	Мил. ЕУР	46,6	50,9	4,3	9,2
Мил. \$	348,0	480,1	132,1	38,0	Мил. \$	61,1	69,8	8,6	14,1

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите седум месеци од 2014 година трговскиот дефицит се стесни за 48,2 милиони евра или 5,3% во однос на истиот период минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, стеснувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: стеснувањето на негативното салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема, и храна и пијалаци, додека во спротивна насока дејствуваше проширеното негативно салдо во размената со стоки за индустриски набавки, горива и мазива и стоки за широка потрошувачка.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари - јули 2014 година споредено со истиот период од 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА, Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати и Северноамериканска зона на слободна трговија, додека пад има кај групациите: Западен Балкан, Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион и Заедница на независни држави. Извозот во ЕУ бележи раст од 25,2% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 9,2%.

Во првите седум месеци од 2014 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на истиот период од претходната година се зголемила за 20,5%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 3,5 п.п. и изнесува 69,7%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 78,0%, а увозот на стоки со 64,2%.

Во периодот јануари - јули 2014 година, 94,8% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Кина, Србија и Турција, а потоа следуваат Италија, Романија, САД, Русија, Словенија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 78,4% од трговската размена во периодот јануари - јули 2014 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари - јули 2013 година претставува зголемување од 5,0 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,3% и 72,4%, соодветно, при што

застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 4,6 п.п., додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 5,0 п.п во однос на периодот јануари – јули 2013 година.

увоз	I - VII - 2013					I - VII - 2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари		
ЕУР	1.771,6	1.938.098.141	61,6491	119.482.074.849	67,4	1.819,5	2.248.808.293	61,6029	138.533.199.416	72,4	310.710.152	16,0
УСД	1.492,2	815.877.588	47,1648	38.480.719.032	21,7	1.545,3	842.402.723	45,4719	38.305.630.632	20,0	26.525.135	3,3
ГБП	1,8	253.802.158	71,5884	18.169.287.972	10,2	2,5	171.669.141	77,6615	13.332.090.180	7,0	-82.133.017	-32,4
ЕУР+УСД+ГБП	3.265,6			176.132.081.853	89,1	3.367,4			190.170.920.228	99,4		
вк извоз:	3.271,9			177.372.503.222	100,0	3.373,8			191.393.624.397	100,0		7,9

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

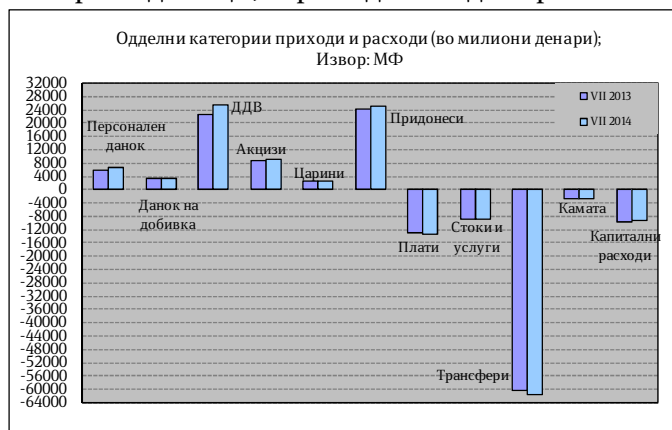
Буџетски приходи

Во периодот јануари - јули 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 81.429 милиони денари, односно 16,4% од БДП, што претставува поголемо остварување за 0,8% во однос на истиот период од 2013 година.

Даночните приходи во првите седум месеци се реализирани во износ од 46.950 милиони денари, односно 9,4% од БДП и во однос на истиот период од 2013 година се зголемени за 6,3%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 25.181 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 53,6%. Акцизите се остварени во износ од 8.968 милиони денари (учество од 19,1% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни данока остварени се приходи од 34.149 милиони денари, односно 72,7% од вкупните даночни приходи (6,9% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 34.160 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 8.979 милиони денари.

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува речиси идентично остварување, односно намалување од незначителни 0,2% додека ДДВ од прометот во земјата забележува исто така минимален пад од 0,6%, а учеството на ДДВ донациите е незначително, односно 0,5%, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 114,9%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 6.662 милиони денари и забележуваат раст од 15,4% на годишна основа, при што речиси 2/3, односно 66,2% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 7,9% од приходи по основ на договор на дело, а 6,1% од

приходи од игри на среќа и 5,5% од приходи од капитал. Приходите од данокот од добивка во седумте месеци од 2014 година изнесуваа 3.110 милиони денари и забележаа пад од 1,3% во однос на истиот период претходната година, што е главно резултат на задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица, данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по даночни биланси, како и по исплатена дивиденда и друга распределба од добивката. Приходите од ДДВ забележаа забележителен раст од 13,2%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 5,7%. Приходите од царина беа остварени во износ од 2.447 милиони денари и забележаа речиси идентично остварување, односно намалување од 0,2%. Приходите од други даноци со остварен износ од 582 милиони денари забележаа помало остварување за речиси 3 пати во однос на минатата година.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 5.839 милиони денари и во однос на истиот период од 2013 година забележаа пад од 20,5% (во овие приходи спаѓаат приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.367 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа, 946 милиони денари се средства од дивидендата на АД Македонски Телеком уплатена во април), што претставува намалување од 53,5% во однос на истиот период претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 1.265 милиони денари, односно за 19,0% помалку во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 24.920 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 4,1% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е повисока за 4,1%, кај придонесите за здравствено осигурување за 4,1% и кај придонесите за вработување за 4,3%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари-јули 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 96.868 милиони денари, односно 19,5% од БДП, што е за 1,9% повеќе во однос на истиот период од 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 87.229 милиони денари учествуваа со 90,0% (учество од 17,5% во БДП) и се зголемени за 2,1% во однос на истиот период од 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 61.914 милиони денари (12,4% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 13.384 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 13,8% и во однос на 2013 година се зголемени за 1,6%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 8.960 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година забележаа пад од 1,4%.

Трансферите забележаа зголемување од 2,5% споредено со истиот период од 2013 година и истите учествуваа со 63,9% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 45.065 милиони денари, забележаа раст од 5,4% и учествуваа со 46,5% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 27.889 милиони денари, се зголемија за 7,1%, споредено со истиот период од 2013 година и учествуваат со 28,8% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,9%, односно забележа намалување од 4,6%, споредено со истиот период од 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 8.135 милиони денари забележаа зголемување од 0,2%, односно речиси ист износ со истиот период од претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 10,9% помалку.

Каматните расходи изнесуваат 2.971 милиони денари, што е за 9,0% повеќе во споредба со истиот период од 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 40,4%, додека од странско задолжување беа намалени за 9,1%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 9.639 милиони денари со структурно учество од 10,0% во вкупните расходи (1,9% учество во БДП), односно забележаа помала реализација за незначителни 0,4% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

Во периодот јануари-јули 2014 година во Буџетот на Република Македонија е остварен дефицит од 15.439 милиони денари, што претставува 3,1% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 13.375 милиони денари и претставува 2,7% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

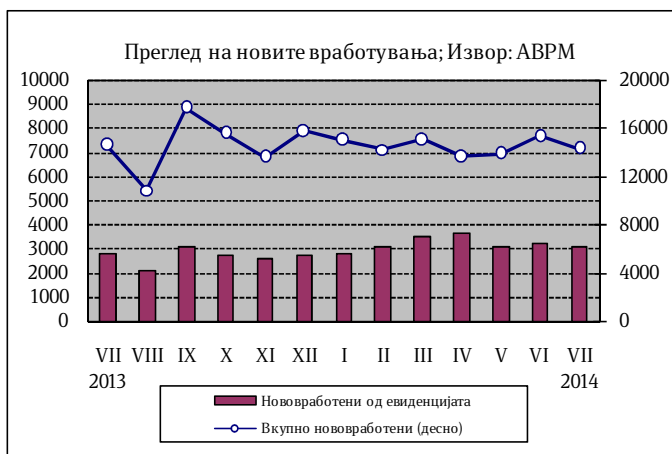
Во првите седум месеци од 2014 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 101.141 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 46,8% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со јули 2013 година, бројот на засновани нови работни односи е поголем за 7,3%.

---

¹Со изменувањето и дополнувањето на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

Во текот на јули засновани се 14.237 нови работни односи, од кои 21,7% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во јули изнесува 6.830, од кои 43,6% претставуваат нови засновани работни односи. Во јули 2014 година во

Агенцијата е регистриран прилив од 4.492 лица, од кои 58,8% се лица на кои им престанал работниот однос. Така, во јули 2014 година бројот на регистрирани невработени лица изнесува 97.838, а бројот на други невработени е 116.076.

Најголем дел од невработените, односно 72,6% се од урбани средини (градско население), а 57,8% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 45,6% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 34,7% се со завршено средно образование, додека 19,7% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 50,8% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 40,4% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 14,8% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во јуни 2014 година изнесува 31.061 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.233 денари.

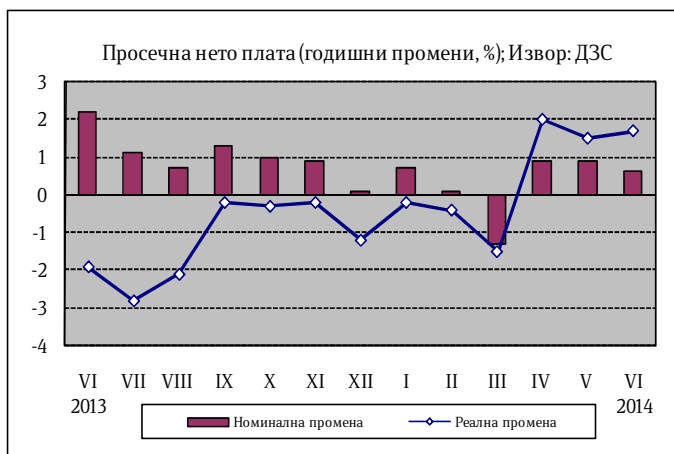
На месечна основа, во јуни 2014 година просечната бруто плата бележи номинален пад од 1,2%, а реално истата е пониска за 1,0%, додека просечната нето плата е номинално и реално пониска за истите износи.

Во јуни 2014 година во однос на јуни 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,3%, додека реално истата е повисока за 1,5%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,6%, додека на реална основа истата бележи раст од 1,7%.

На кумулативна основа, во периодот јануари-јуни просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,1%, додека реално истата е повисока за 0,3%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,3%, додека на реална основа истата е повисока за 0,5%.

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во јуни 2014 година во однос на јуни 2013 година се забележува во секторите: Дејности во врска со недвижен имот (21,2% бруто плата и 27,2% нето плата), Градежништво (9,6% бруто плата и 10,3% нето плата) и Стручни, научни и технички дејности (7,9% бруто плата и 9,6% нето плата).

Намалување на просечната месечна исплатена нето-плата по вработен, во однос на претходниот месец, е забележано во секторите: Рударство и вадење камен (4,2% бруто плата и 3,9% нето плата) и Објекти за сместување и сервисни дејности со храна (3,6% бруто плата и 3,8% нето плата).

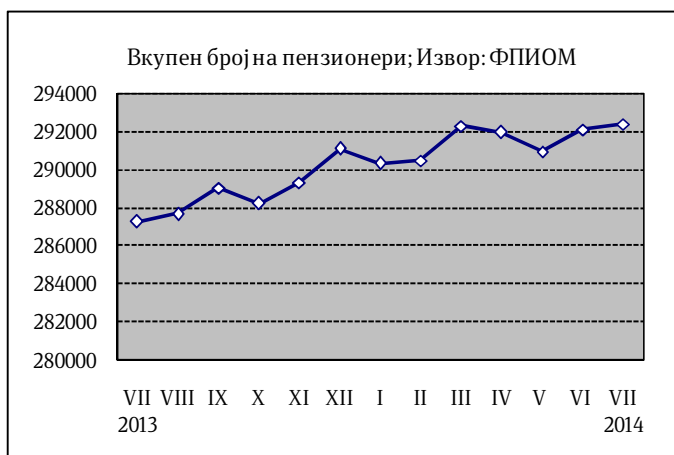
Процентот на вработени кои не примиле плата во јуни 2014 година изнесува 1,5% и е за 0,8 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, а во однос на мај 2014 година истиот е понизок за 0,1 п.п.

Пензии

Во јули 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 292.412 пензионери, што претставува зголемување од 1,8% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на јуни 2014 година, бројот на корисници на пензија е поголем за 290 лица. Од вкупниот број пензионери, 58,8% се корисници на старосна пензија, 26,3% на семејна пензија и 14,9% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во јуни 2014 година потрошени се 3.541,54 милиони денари, што претставува 54,9% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во јули 2014 година изнесува 12.440 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 7,6%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во јуни 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 58,7%.

²Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

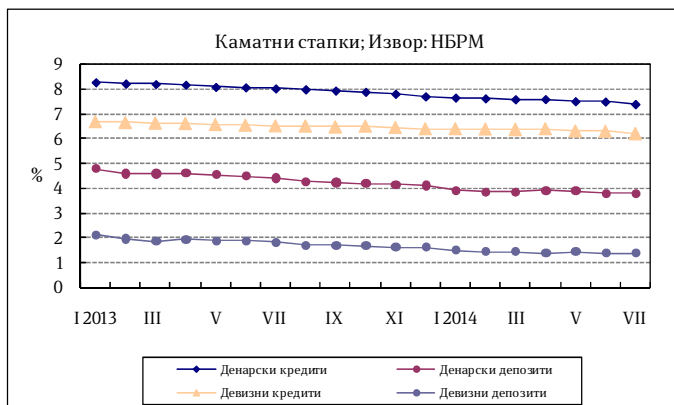
5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во јули 2014 година примарните пари³ забележаа раст на годишно ниво од 5,2%, наспроти растот од 2,2% минатиот месец. Растот се должи на зголемените готови пари во оптек од 7% и растот на вкупните ликвидни средства на банките од 3,7%.

На месечно ниво, примарните пари забележаа пораст од 5,4%, како резултат на растот на готовите пари во оптек од 5,7% и на вкупните ликвидни средства на банките од 5,2% во однос на претходниот месец.

Во јули 2014 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи да ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во јули 2014 година забележа раст од 0,4% на месечно ниво, наспроти растот од 0,7% регистриран во претходниот месец. Анализирани според секторот, депозитите на приватните претпријатија забележаа раст од 0,3%, додека депозитите на домаќинствата забележаа раст од 0,5% во однос на претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 0,6% додека депозитите во странска валута се зголемија за 0,1%.

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во јули 2014 година се зголеми за 8,1%. Од аспект на валутата, во јули

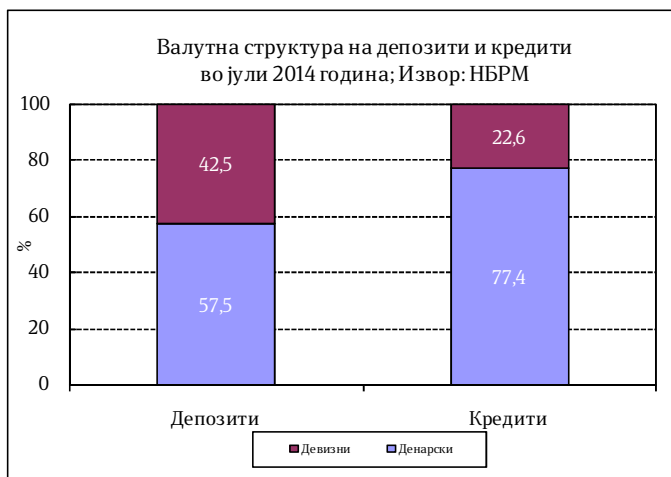
2014 се забележува раст на депозитите во домашна валута од 11,2%, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во странска валута се зголемија за 4,1%. Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 7,4%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 13,5%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 20,2%, додека краткорочните депозити се зголемија за 1%.

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата.

Кредити на банките

Во јули 2014 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор на месечна основа забележаа раст од 0,3% (наспроти растот од 1,3% во јуни), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 1%. Кредитите на претпријатијата забележаа пад од 0,2%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 0,3%, а девизните кредити за 0,1% соодветно.

На годишна основа, во јули 2014 година вкупните кредити остварија раст од 8,4% (во јуни растот изнесуваше 8,5%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 5,9% и раст на кредитите на домаќинствата од 11,8%. Според валутата, новото кредитирање е целосно во домашна валута. Кредитите во домашна валута се зголемија за 11,3%, додека оние во странска валута се намалија за 0,3%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 10,1%, додека краткорочните кредити се повисоки за 6,7%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во јули 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,1% и е намалена за 0,1% во однос на претходниот месец. Во однос на истиот месец 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на денарските и на девизните кредити е намалена за 0,1% во однос на претходниот месец, и на месечно ниво изнесуваат 7,4% и 6,2%, соодветно.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,5% и останува непроменета во однос на минатиот месец, додека во однос на јули претходната година оваа стапка е пониска за 0,5 п.п. Каматните стапки на денарските и девизните депозити остануваат непроменети на месечно ниво и изнесуваат 3,8%, односно 1,4%, соодветно. На годишно ниво, каматната стапка на денарските депозити е намалена за 0,6 п.п., додека каматната стапка на девизните депозити е намалена за 0,4 п.п.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на јули 2014 година изнесуваа 2.377,2 милиони евра и во однос на претходниот месец се повисоки за 504,2 милиони евра, додека во однос на јули 2013 година девизните резерви се повисоки за 322,2 милиони евра.

Министерство за финансии
Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова
Ангела Васовска
Анета Дудеска
Бојана Илиевска
Ѓоко Ѓорѓески
Копринка Сапунова
Неџати Куртиши

Контролирал: д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, септември 2014 година